

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za izvozništvo celoletno K 30'—, Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znakmo.

Telefon številka 118.

Stavka premogokopcev.

Podzemeljske sile se gibljejo in mesta na zemlji se tresejo. Oni ki so desetletja dvigali zaklade izpod zemlje ter z žuljem svojih rok množili bogastvo palač, mest in držav — so se skujali. Živeli so pod zemljo temno življenje, dočim so se drugi veselili. Zato zahtevajo več plače in več počitka. Čela Anglija se je v vsej svoji mogočnosti zamajala, ker je zadonel glas iz podzemskih rogov: Ne delamo več za dose-
danjo plačo. Črna pest se je preteče dvignila prav tja do ministrskih stolov. Rovi so se od-
prli in 1.581.830 delavcev je kakor en moč za-
htevalo svoje pravice. V nekaj dneh je cela Ev-
ropa čutila, da ne dela ta poldrugi milijon lju-
di. In na zemlji je toliko milijonov prebivalcev!

Ko so se vršila pogajanja v Angliji so se oglasili rudokopi v Nemčiji in Porenju. Nad 200.000 rudarjev je zapustilo rove. Njih stavka sicer ni v zvezi z angleško, vendar jim angle-
ško organizirano delavstvo daje vspodbudo. Pred poldrugim letom je Nemčija komaj zadu-
šila stavko; zdaj je vstala podzemeljska sila iz-
nova.

Angleška stavka se širi kakor lavina po Evropi. V Franciji se je začelo gibanje na seve-
ru, da bi bil parlament opozorjen na veliko ne-
varnost prav ob tem času, ko obravnava vpra-
šanje o osemurnem delu; tudi v Belgiji vre med
rudokopi. Na Saškem se pod gorami pripravlja
vihar, ki lahko zdviha vsak čas; tudi v Rusiji
se pojavljajo nemiri, ki kažejo, da je tja segel
glas iz Anglije; pri nas so se češki delavci pri-
družili angleškim — skratka po vseh evropskih
rovih se giblje delavstvo, ki zahteva višje plače.
V nekaj dneh lahko pride do splošne stavke,
katere posledice bodo občutili vsi sloji. Naj-
večji boj mas, kar jih pozna zgodovina! In naj-
bolj pomenljiv, kajti premog je danes ogenj
sveta. Ako ugasne, oslabi življenje. Zato vsi, ki
poznajo razmere in boj in posledice, žele, da bi
bila sprava prej gotova, predno poidejo zaloge
premoga in delavskih blagajn, ker bodo sicer
propadala nadzemna mesta nad praznimi pod-
zemskimi rovi...

Priprave za peti zlet slovan-
skega sokolstva.

Število priglasenih telovadcev za slovanski
sokolski zlet v Pragi je vzraslo že na 13.000
mož. Ker pa je telovadišče pripravljeno le za
10.000 mož, bo treba izbirati in bodo telovadi-
li le najboljši telovadci.

Naraščaja iz Prage in okolice se je sedaj
priglasilo 1000 dečkov. Dečki bodo nastopili
v vajah s kiji, s spremljevanjem godbe.

Iz Amerike se je priglasilo prvotno 300
udeležnikov, potem je vzraslo število na 1000,
sedaj pa je priglasenih že 2000 Amerikancev, ki
se v sokolskih dneh povrnejo v domovino,
da si ogledajo sokolsko slavnost. Amerikan-
ci pridejo v Prago okoli 24. jun. in se bo pred
sokolskim zletom vršila velika češko-ameri-
kanska slavnost.

Zabavni odbor ima sedaj 200 članov. So-
delovala bodo tudi pevška društva, ki prirede
velik koncert v reprezentančnem domu. Mesto
Praga je pozvala na slavnost vsa slovanska
mesta v zadnjem času tudi Harkov in Kijev.

Slovanski klub priredi zastopnikom slo-
vanskih mest poseben pozdravni večer.

Za otroke se priredi v soboto dopoldne

poseben nastop. Na šolah bo najbrže one dni
prosto. Za otroke je treba posebnega nastopa,
ker bi bilo težko z njimi med 100.000 gledalci.

Češki kiparji so podali svoje modele za
spomenik ustanoviteljema sokolstva — Tyršu
in Fügnerju.

Vsa sokolska društva so prejela posebna
navodila, po katerih se morajo ravnati, da ne
pride do zmešnjav.

Reklamo za sokolski zlet oskrbujejo pred-
vsem češki listi, pišejo pa tudi vsi slovanski li-
sti in tudi inozemska naklonjena žurnalistika
prinaša poročila o pripravah.

O sokolstvu je izdala češka Unija espe-
rantistov posebno brošuro v esperantu, v kateri
se po celem svetu raznese pomen sokolske ide-
je. Plakat za sokolski zlet nosi nemški, franco-
ski in ruski napis.

Poseben plan telovadišča izide v 20.000 iz-
vodih. Obenem je izšla ljudska izdaja Tyrševih
misli in govorov o sokolstvu.

Vstopnic za sokolski zlet je že toliko pro-
danih, da bodo mogoče v dveh mesecih razpro-
dane. Lože so bile prodane v 24 urah. Tako so
priprave v Pragi za velike sokolske dni. Ne po-
zabimo, da imamo prihodnje leto tudi mi pet-
desetletnico slovenskega sokolstva.

Pogreb dr. Václava Škardy
v Pragi.

Praga, 13. marca.

Ko sem prišel v ponedeljek popoldne na
Václavské náměstí bilo je ravno dve in kljub
temu, da je bil pogreb napovedan na tretjo, na-
potil sem se takoj proti deželnemu muzeju,
pred katerim je bilo že precej ljudi zbranih.
Pred gavnim vhom muzeja in na rampah
vrhu stopnic paloplo je na vsaki strani po šest
bake, pod stopnicami pa je stala četa — kakih
120 mož — policije v „gala uniformah“. Hotel
sem takoj po stopnicah v muzej, toda muzej-
ski sluga in stražnik meustavita s pozivom, naj
jim pokazem vstopnico, pokazal sem jim čas-
nikarsko legitimacijo, nakar so me takoj pu-
stili naprej.

Predno sem stopil v vežo, ponovila se je
ista ceremonija še dvakrat; pozneje pa sem
sprevidel, da je bila ta previdnost na pravem
mestu. Takoj pri vhomu je bila cela vrsta mu-
zejskih, mestnih in deželnovaldnih slug, ki so
delali špalir na vsaki strani vhoda in razdajali
prišlecom letake s podobo na dr. Václava Škar-
do. Na desni strani vhoda so bile tri mize, na
katerih so se podpisovale deputacije raznih kor-
poracij in uradov.

V veliki dvorani v prvem nadstropju pa je
stal razkošen katafalk okoli katerega je gorelo
80 velikih sveč pod njimi pa so ležali venci in
sveže cvetje. Nad glavno pokojnika, na srednji
galeriji, so viseli trije veliki lovorjevi venci.
Ob katafalku na obeh straneh so stali, kot iz-
klesani kipi, v treh vrstah Sokoli in akademiki
v kroju in s sabljami v rokah, končni špalir pa
so delali pogrebni uslužbeni, katerih je bilo
precejšnje število. Medtem pa so prihajale ved-
no večje gručice najodličnejše gospode in poli-
tične kapacitete, med njimi knez Thun, deželni
maršal (ces. namestnik), knez z Lobkovic in drugi.

Malo pred tretjo uro je bila okupirana cela
arena v pritličju, dvorana v prvem nadstropju
in stopnice, na galeriji pa se je zbral krásni
spol in pevski zbor.

Infilirani prošt z mitro na glavi in v
spremstvu šestajsterih duhovnikov se jeprika-
zal v dvorani, na galeriji pa je zapel močan
zbor pretresujočo »Animas«, nakar je duhov-
ništvo odpevalo psalme odpravilo pogrebni
obred.

Po končanem cerkvenem opravilu spre-
govoril je prošt Burian in se v kratkih besedah
poslovil od umrlega, njemu pa je nasledoval v
daljšem govoru dr. Kramář ob krsti umrlega
politika, velikega sina naroda češkega. Pevci
so zopet zapeli »Milosrdny« na galeriji ter isto
ponovili na stopnicah. Precej časa je trajalo,
da so spravili izpod strehe vence, njim pa je
sledila težka krsta, ki jo je 16 mož le s težavo
spravilo v voz.

Srečno sem se preril skozi množico in pri-
šel iz muzeja. Presenečen sem obstal. Vse ulič-
ne svetilke na Václavském nám., žalno ovite,
so bile razsvetljene, velikanski trg pa je pokri-
vala črna masa, liki pregiblajoče se morje. Da
si predstavite le približno velikost tega trga,
mislite si, Kongresni trg, Zvezdo, cel otok hiš,
kjer je glavna pošta in kazino, do hotela pri
»Slonu« in cel Marijin trg bi najbrže še ne za-
dostoval narediti iz tega prostora Václavské
náměstí. In res tako velik prostor je bil nabito
poln in le s težavo se je posrečilo policiji nare-
diti prehod do Spalene ulice na Vyšehradsko
pokopališče. 35.000 ljudi upiralo je svoje po-
glede na krsto dr. V. Škardę, katero je vlekle 6
vrancev na zlato barvenem vozu, pred kate-
rim je korakal prošt Burian ob asistenci du-
hovništva. Ob krsti je stopala deputacija So-
kolstva in akademikov. Takoj za krsto pa so šli
za knezom Thunom in starostom kraljev.
Mesta Praga dr. Grošem ostali dostojanstveniki
in sorodniki umrlega. Velik aparat policije je
bil sicer potreben, vendar je delal zelo slab
utis. Tramvajski vozovi so morali čakati več
kot eno uro v stranskih ulicah, predno so mo-
gli nadaljevati svojo vožnjo. Na javnih poslop-
jih so visele črne zastave, premočene od dežja,
ki je začel padati okoli poldneva, vendar je ob
času pogreba zopet prestal in solnce je malo-
marno pogledalo izza oblakov na nenavaden
prizor.

In tako je zopet usoda izruvala ene-
ga političnega bojnika iz vrst češkega naroda,
da položi njegovo orožje zopet v roke druge-
mu, ki nadaljuje boj za prava svoje domovine.

F. R.

Parlamentarno.

Pododsek davčne komisije je zboroval o
predlogi glede uvedbe arealnega davka. Refe-
rent se je oziral tudi na sklepe in želje trgo-
vskih in obrtnih zbornic v Ljubljani, Gradcu in
Celovcu glede izpremembe obdavčenja tovar-
niških poslopij in delavnic. Po novi predlogi se
obdavčijo te zgradbe po obsegu zemljišča, ki
ga zavzema poslopje, na ta način je zagotov-
ljen vladni letni dohodek v znesku 4 milijonov
kron proti 2 in pol prejšnjih. — Glasovanje o
predlogih draginjskega odseka je dokazalo, ka-
kovo neznatno in še to negotovo večino ima da-
nes v parlamentu vlada; brezpogojni opoziciji
so se pridružili Rusini in Unio latina, v kateri
so združeni italijanski naprednjaki in klerikal-
ci ter Rumuni. To spoznavajo tudi vladni krogi,
ki so mnenja, da sedanja zbornica za sedaj še
ni zmožna rešiti onih velikih nalog, ki jo čakajo!

Pred odločilnim trenotkom.

Italija se pripravlja na odločilni korak v
italijansko-turški vojni. Njih boje ladje se pri-

Nadomestna volitev v kmečki
kuriji Črnomelj-Metlika

dne 14. marca 1912.

Volišče	Volitve leta 1912		Volitve leta 1908	
	Mazette	Dermastia	Mazette	Šuklje
Adlešiče	91	67	39	59
Dobliče	—	—	25	35
Kot	63	88	19	66
Loka	50	46	31	41
Stari trg	95	94	70	44
Obrh	—	—	86	12
Tanča gora	—	—	24	21
Talčji vrh	—	—	33	30
Tribuče	36	49	31	16
Vinica	48	184	103	60
Vrh	53	18	44	4
Gradac	—	—	53	—
Božjakovo	16	89	1	91
Draščiči	10	62	—	53
Črešnjevec	—	—	3	51
Lokvica	9	39	—	56
Podzemelj	145	38	111	33
Radovica	17	85	—	79
Semič	105	128	8	99
Suhor	60	81	15	74
Skupaj	1113	1339	696	924

bližujejo v bojni vrsti mestu Solunu, prve lad-
je so že dospale v bližino zaliva, tako da je pri-
čakovati vsak trenotek poročil o prvih strelah.
Napad na Solun pomenja popolnoma novo do-
bo v konfliktu med vojskovojočima se državama.
Pa ne samo dejstvo, da italijanske boje ladje
uničijo to cvetoče mesto, izvozno točko balkan-
skih trgovine, je skrajno nevarno za Turčijo,
mogoče se uresniči besede ravno iz Carigrada
odhajajočega ruskega poslanika Čarikova,
ki je rekel: V onem trenotku, ko padejo prve
kroglice na Solun spada balkanski pa tudi ev-
ropejski mir v zgodovino preteklosti! — Dr-
žave, ki so zainteresirane na Balkanu prizna-
vajo aneksijo kot gotovo dejstvo in ji ne morejo
oporekati, tudi italijanska akcija pred evrop-
skimi pristanišči Turčije jih ne more in ne sme
makniti iz nevarnosti, ki so jo izjavile v za-
četku vojne! To Italija dobro ve in bo začela
v Solunu, odhod pa bo operirala proti Darda-
nelam, dokler se ne ustavi pred Carigradom!
— Evropske velevlasti morajo mirno gledati
izvrševanje italijanskega bojnega načrta! Vpra-
šanje pa je, kake posledice izzove ta italijan-
ska akcija na Balkanu samem. Tega vprašanja
se plaši Turčija sama veliko bolj nego itali-
janske akcije same, kar dokazujejo izjemne od-
redbe v evropski vilajetih! In balkansko vpra-
šanje je tudi casus belli za vse evropske drža-
ve. Rusija je odpodkicala iz Carigrada svojega
poslanika, ki je bil vedno zagovornik statusa
quo na Balkanu, kar znači, da se giblje Rusija
politiški v drugi smeri. Prva posledica italijan-
ske akcije bo na vsak način, da priplove ruska
črnomorska mornarica pred Carigrad in si s
svojimi topovi izsili pot skozi Dardanele, ako
turška vlada prostovoljno ne pristane na ruske
zahteve! V trenutku pa, ko bodo balkanske dr-
žave si v svesti, da je rusko črnomorsko bro-
dovje v vodah sredozemskega morja, da po-
stane v pomorskem oziru enakovreden faktor

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvobo-
ditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski.
(Dalej.)

»Kdo ti kupil je ovratnik,
Krasna Milka Tudurkina,
Ovratnik — narejen iz srebra?
Kupil mi ga je ta Kiriak
Na moj snegobeli vrat.
Jaz ga nosim, a on gleda.

Kdo ti kupil je obleko,
Krasna Milka Tudurkina,
To obleko žametovo?
Kupil mi je ta Kiriak.
Na moj šibki, vitki stas,
Jaz da jo nosim, a on gleda.«

Pesem se je oddaljila in vtihnila v dalj-
nih ulicah. Obrnila pa je govorico na Milko Tu-
durkino, bližnjega popovo sosedo. Milka je bila
zala, toda lahkoživa deklica, o kateri so se
vsaki dan resnobnejše novice širile po mestu,
na veliko veselje obrekljivih jezikov. Ni tra-
jalo dolgo in zložili so celo pesem o Milki. Bi-
valci tega dela mesta se niso malo jezili. Tak-
šna skušnjava v sosesstvu jim nikakor ni bila
ljuba, kajti slab zgled rad najde posnemalec.
Njenemu očetu in materi so svetovali, naj jo
omozita z Račkom Lilovom, kotlarjem, ki se
je pehal za njo. Toda njegov oče in mati nista
privolila v to. Kdo bi dal svojega otroka takšni
lahkoživki?

»Rada bi vedela, čemu kotlar Lilov noče

o tem niti slišati?« je dejala popova žena. »Kaj
si neki misli, kdo neki vzame njegovega grin-
tavega Rača? Mar kaka čorbadžijska ali bo-
jarska hčerka? Nu, zmotila se je, zmotila vsled
neumnosti, toda tako nespametna menda ne
ostane zmerom! Pamet pride pozneje... Ako
se imata rada, pa se naj vzameta... Naj živita
v ljubezni in slogi, kakor je Bog zapovedal.
Mar je tako lepše?«

»Nu, kajpada, ta deklica nima vseh kole-
sec v redu, pa tudi to je res, da ji ne dajo miru
ter jo skušajo na vse mogoče načine,« se je
hudoval pop. »Kje je tak postopač, vsak nori
za njo; kje pesmica, vsaka se zadržava vanjo...
Kaj počneš? Ljudje iz ene reči napravijo sto,
iz mravlje pa leva!« A evo sedaj: Milka Tudor-
kina je razkrižana! Rekel sem njenemu očetu,
naj pograbi tega tepca Rača, kadar pride k
deklici, naj ju da poročiti in basta. Poroka za-
krije vse!

»Ai pa se ni govorilo, da jo vzame Milko,
sin čorbadžija Stevča?« je vprašala nekatera
izmed poslušalk. »takrat je bila deklica še po-
štena.«

»O kolikih se doslej še ni govorilo! In le
slabo ime je dekletu ostalo od tega,« omeni
druga.

»Veste kaj? Da se Stefčev Kiriak zaroči
z Jurdanovo Lalko?« se oglašila tretja.

Te besede presunejo kakor moč doktorje-
vo srce.

»Stara stvar je, da Stefčev seka visoko,«
omeni pop.

»Ali pa je vdana Milka Raču?« vpraša O-
gnjanov, hoteti dati razgovoru drugo smer.

»Nu, mar vam ne pravim? Hodi skrivoma
k dekletu, to pomenja, da hočeta drug drugega.
Čemu torej odlašati: zvezati njima roke, pa
bo vsega govorjenja konec. Bog, Jezus Kri-

stus, odpusti, grešili smo, ko smo jeli premle-
vati posvetne nečimurnosti... Oh in jutri je
praznik sv. Andreja! Gančo, nalij nam od tega
spodnjega, saj so se nam povsem posušila gr-
la... Anka, Mihalčo, pojdite moji otroci, spat.
Vi ste še mali otročki.«

»Po mojem nazoru imeli bi tudi Milki pu-
stiti svobodo, čemu jo hočejo siliti k možitvi?«
omeni Kandov.

Pop pogleda Kandova.

»Kako, da se ne bi omožila?« vpraša pop
v nespornu.

»Naj ji dajo prostost, tudi ona ima člo-
veške pravice,« reče dijak.

»Kakšno prostost? Da bo obežala srajce
na drog? Govorimo kakor pametni ljudje.«

»Čudni so pojmovi o človeških pravicah,«
omeni Nikolaj Netkovič.

»Dokler ne žali prostosti drugih, zamore
živeti kakor ji ugaja, to ne briga nikogar,« je
pojasnoval Kandov.

»A ko bi postala največja razkošnica, ali
to ni tudi nikomur mar?« vpraša pop.

Kako to: največja razkošnica?

»Nu la; republika!« odvrne pop nestrp-
ljivo.

Kandov ga je začuden gledal.

Netkovič mu pojasni potihoma pomen, ka-
krišnega je dajal pop tem besedam.

»Tu gre za načelo,« odvrne Kandov res-
no. »Napredne ideje našega liberalnega veka
si prizadevajo emancipirati ženo izpod suženj-
skega podložništva možkih, ki je nasledek bar-
barske dobe.«

»Glej — glej! a kaj sledi iz tega?« vpraša
pop, ki ni razumel ničesar.

* Res publica, dobesedno: splošna stvar.
V tem slučaju: javna ženska.

Kandov, obrnjen k Ognjanovu in Netko-
viču, je nadaljeval: »Sočasna veda priznava
ženski enake zmoglosti in enake pravice z
možem. Do danes je bila ona žrtva cele vrste
bedastih predsodkov, ki so z železnimi okovi
stiskali njeno voljo; tarnala je pod bremenom
ponižujočih dolžnosti, ki ji jih je naložilo tiran-
stvo, ali živalski nagon možkih. Velika množica
običajev in določeb je bila vsvarjena za
njo, da jo je ovirala na vsakem koraku v
življenju!...«

Kandov je govoril s prepričanjem. Bil je
poštena duša; toda neizbirljivo goltanje utopij
raznih socialnih pisateljev je zmedlo v njem
pojme o resnici in laži. Zvoneče besede in kri-
late: modne fraze so imele pri njem večji po-
men, nego istinitost življenja. Prevzela ga je
njih novota in hotel se je z njimi odlikovati.
Kandov je bolehal na bolehavem idealizmu o:
nega kroga, v katerem je živel doslej. Da se
iztrezne, je bilo zadosti: prebiti za kratek čas
na Bolgarskem.

»A povejte mi,« je nadaljeval dijak, »kaj
pomenijo te zvočne besede: sramežljivost, za-
kon, zakonska zvestoba, svete materinske dol-
žnosti in druge budalosti? Nič drugega, nego
zlorabo ženske slabosti!«

»Kakor bi čital iz knjige!« je šepetal pop.

»Gospod Kandov,« mu odvrne Netkovič,
vsak pameten človek se strinja z idejami, ki
ste jih naveli iz začetka. Toda vi ste povzročili
vratolomni skok in padate v brezumno skraj-
nost... Vi zametujete zakone, ne le moževe,
marveč tudi zakone prirode; podkopujete veče-
ne csnoye, na katerih stoji človeška družba...
Kaj bo iz sveta, ako ugonobimo zakon, rod-
bino, mater in odvzamemo ženski njen visoki
peklic?«

To je pop razumel in se je ojačil.

tripeletente v sredozemskem morju, tedaj je izključeno, da bi ostale mirne in z orožjem v roki ne ponovile svojih zahtev. Tako stojimo pred odločilnim trenutkom. Italija ne more nazaj, ne uspehi na afriškem bojišču, zavlačevanja odločitve so primorali Italijo, da podvzame sedanjo akcijo, preklicati aneksije ne more, Turčija pa ostaja na svojem stališču. S strahom so te dni odprte oči vseh evropskih diplomatov na Solun, ker prva italijanska bomba, ki pade na mesto vsebuje razstrelivno snov, ki bo razvnela ves svet.

DNEVNI PREGLED.

Belokranjska volitev. Ker nismo mogli pravočasno dobiti posameznih podatkov, podajamo na naslovni strani splošni izid; posamezne kraje si vsak lahko sam dopolni. Iz rezultata je razvidno, da je dobil Mazelle 1113 glasov t. j. 417 glasov več kakor leta 1908. Drmstija je bil dobil 1339 glasov t. j. 415 glasov več nego leta 1908. Ker je bilo po novem volilnem redu več volilcev, se je število glasov pomnožilo na obeh straneh. Odločilna za klerikalno zmago je bila Vinica, ki je oddala zadnjič za kmečkega kandidata 103 glasove, za klerikalnega pa 60 glasov (sedaj Mazelle 48, Drmstija 184). (Ta preobrat je zasluga odpadnika Šterka.) Ako bi Vinica volila, kakor zadnjič, bi bile ožje volitve, ker je dobil Mihelčič 52 glasov (po uradnem poročilu). Ob poznuri smo dobili iz Metlike sledečo brzojavko: Mazelle 1113, Drmstija 1343, Mihelčič 53. Po tem takim je bilo oddanih 2509 glasov. Drmstija je zmagal s 85 glasovi absolutne večine. Prišteje k temu deželnega glavarja Šušteršiča, dr. Korošca, generalni štab, deželni avtomobil, 8000 K podpor, kup sleparij, en sto lerikalnih agitatorjev in dobite pravo sliko belokranjskih volitev. Danes ima »Slovenec« gotovo polna usta zmage, toda nihče ne more reči, da so številke za napredne belokranjske volilce častne, da je klerikalna zmaga Pirova zmaga in da je le skrajni pritisk od farovške strani rešil klerikalnem belokranjski mandat. Številke govore. Le pogledjte, kaka izprememba! Priznati se mora, da so neodvisni belokranjski volilci izpolnili svojo dolžnost, ako so jih njihovi zapeljani sosede preglasovali za 85 glasov, naj bodo prepričani, da so volili po prepričanju in poštenosti, ki prej ali slej zmaga nad klerikalno vlado.

Belokranjske volitve so včeraj zanimalo celo Ljubljano. Občinstvo je nestrpnost pričakovalo poročilo. Prva poročila so bila ugodna, Vinica je odločila. Mnoga volišča so nas presenetila (Adlešiči, Lokvica, Semič!) Izid volitev je napravil ugoden utis, kajti številke so pokazale, da Bela Krajina še ni črna. In upati je, da bo kmalu zopet bela.

»Slovenec« in umetnost. Ni še dolgo tega, kar je »Slovenec« širokoustno trdil, koliko zaslug imajo klerikalci na Slovenskem za kulturo. Včeraj je pa na novo dokazal, kak smisel imajo v resnici klerikalci za vse to, kar le malo diši po kulturi. Narodno ženstvo je podvzelo plemenito nalogo, da pomore slovenskim umetnikom, ki žive v žalostnih razmerah nekoliko v gmotnem oziru. Prirediti hoče narodno ženstvo vsenarodno loterijo v korist slovenski umetnosti, da se ta razširi med narodom. Enak zavod z enakimi cilji imajo tudi Čehi v svojem društvu »Krasoumna jednota pro Čechy a Moravu«. »Slovenec« pa je zagnal kamen v dame in se norčuje iz tega človekoljubnega sklepa. Tako klerikalci po svojem glasilu dokazujejo svoj zmisel za umetnost in kulturo, za katero imajo res toliko čuta, kakor o dostojnosti!

Čenstohov in »Slovenec«. Čenstohovski škandali še vedno bole »Slovenca« in kot je že enkrat storil, to ponavlja zopet: vso krivdo zvrca na rusko vlado, ki da je inscenirala vse skandale, orgije in sploh vse lumparije menihov. Zanimivo je, na kakšne liste se »Slovenec« v tem oziru sklicuje. Na same in najhujše vsenemške liste namreč na berolinsko »Germanijo« in na »Schlesische Volkszeitung«, ki sta Rusiji in vsem Slovanom nad vse sovražna in na vseh koncih intrigirata in rujeva proti slovanstvu. Da iz takih listov »Slovenec« ne more dobiti drugih in drugačnih informacij, je umevno, čudno pa tudi ni nič, da se poslužuje ravno teh in takih. Oliha vkup štrih in kakor

je kaki »Germaniji« slovanstvo trn v peti, tako je tudi ljubljanskemu rimskemu »Slovencu«.

Slovenski klerikalci in učiteljstvo. V včerajšnji seji šolskega odseka so slovenski klerikalci dokazali, kaj jim je do učiteljstva. Referent o izpremembi § 55. državnega ljudskega zakona Wastian je v svojem poročilu povdarjal, da so le slovenski klerikalci krivi, ako ne pridejo predlogi v razpravo! Pa še to sejo je hotel slovenski klerikalec Verstovšek onemogočiti; ko je opazil, da je seja komaj sklepna jo je hotel pobrati, ker bi na ta način seja postala nesklepčna. Toda drugi poslanci so ga zadržali in medtem časom poiskali še enega člana odseka. V seji se je na to sprejela resolucija, v kateri se pozivlja predsedništvo parlamenta, da naj predloge glede izpremembe § 55. čimprej postavi na dnevni red. Tako ima učitelj, zopet jase dokaz, kake prijatelje ima iskati v klerikalcih. Vsa javnost obsoja to postopanje slovenskih klerikalcev, ki s svojo termoglavostjo onemogočujejo delo za zboljšanje gmotnega stanja učiteljstva! Norčujejo se naravnost iz učiteljskih zahtev, kar je pokazal Verstovšek s svojo zahrbtnostjo. Tu imajo Slomškariji jasen dokaz, kam privede zaslepljenost in koriststvo.

Se par besedi o kopanjskem župniku Žužku. Včeraj smo poročali, da je bil kopanjski župnik Žužek obsojen na sedem dni ječe, ker je pri volitvah grozil in pretil ljudem, ki niso hoteli voliti po njegovi volji. V sodni dvorani se je Žužek zelo oblastno vedel in je hotel s tem vplivati na priče, da bi se bale resnico izpovedati. Žužek je rekel, da je župnik in še več, in da morajo vsi njega poslušati. Take visoke misli ima Žužek o sebi. Svojo oblast je Žužek tudi dobro izrabil. Župnija Kopanj stoji osamljena na strmem hribu nad vasjo Račna. Na vrhu stoji cerkev in poleg nje župnišče, v sredi hriba pa šola. Pred nekaj leti se je Žužek spomnil, da mu župnišče več ne zadostuje. Župnišče je bilo čedno poslopje, enonadstropno, torej za enega človeka popolnoma dovolj. Toda župljani so bili prisiljeni staro župnišče do tal podreti in postaviti popolnoma novo stavbo. Staro župnišče je bila tako trdna stavba, da je bilo treba krepkih kmečkih rok, predno se je razsulo. Koliko pa je trpela živina in ljudje, predno so spravili material za novo stavbo po strmem klancu na vrh griča. Bolj vnebovpijoče krivice ni videl še Kopanj in okolica. Ako je bilo Žužku staro župnišče, ki je v njem prebivalo že mnogo župnikov, premajhno, naj bi si bil dal sezidati vrh griča drugo župnišče, prostora je tam za cel grad. Staro župnišče pa naj bi se porabilo za cerkovenika in za reveže. Tako pa se je podrla stara krepka stavba, ki bi bila dočkala še cele veke, na njeno mesto pa se je za trdo prisluženi ljudski denar postavila nova stavba — in zdaj naj bi pa kmetije poslopje za cerkovenika še posebej zidali. Ali se ne pravi to uničevati naše ljudstvo? Ali ni vnebovpijoči greh, podirati trdne stavbe, ki lahko služijo za razne potrebe. Zato, da se razni Žužki šopirijo po novih farovžih in hočejo potem še strahovati ljudstvo. Žužek je skupil, kar je iskal. Imamo o Žužku še mnogo podatkov, ki pa se tičejo le njegovega osebnega življenja. Nekeč n. pr. je kar iz prižnice doli podil iz cerkve vse one, ki so pristojni v žalsko faro. In tak človek si upa potem še nastopati proti ljudem pri volitvah, ako ne volijo po njegovi volji. Počasi bodo ljudje že izpregledali!

Na občnem zboru »Kranjske podružnice društva avstr. živinozdravnikov« se je sklenila soglasno sledeča resolucija: »Člani »Kranjske podružnice društva avstr. živinozdravnikov«, zbrani na občnem zboru dne 2. t. m., najodločneje protestirajo: 1. zoper neopravičene napade na uradne živinozdravnike, izrečene v seji dež. zbora dne 17. januarja t. l. 2. zoper vrhniški tečaj, v katerem naj bi se vzgajali živinozdravniški mazači in 3. obsojajo nasilno izključitev tov. Adolfa Ribnikarja iz c. kr. kmetijske družbe kranjske, ter pozivljajo vse živinozdravnike, ki so udje imenovane družbe, da iz nje izstopijo. Na istem občnem zboru se je sklenilo soglasno: »Najmanjši znesek za cepljenje proti rudečici znaša 60 vin. od prešiča. Če bi skupni znesek cepilnega ne dosegel zneska navadnega živinozdravniškega obiska, se cepljenje zaračuna kot obisk.

Zastopniki slovanskih akad. društev na Dunaju združeni v »Slovan. komiteju« so sprejeli enoglasno na zadnjem občnem zboru dne

12. marca sledečo resolucijo: Zastopniki pozdravljajo herojski boj hrvatskega dijaštva za svoje narodnostne pravice, izjavljajo, da so solidarni z njimi in obsojajo naostreje tiranski režim madžarski na Hrvaškem.

O železniški nesreči v Galiciji poročajo naslednje podrobnosti: Nesrečo je povzročil mašinist lokomotive, ki je vozila proti osebnemu vlaku. Namesto da bi zaustavil stroj in ga peljal nazaj, je izgubil prisotnost duha, ter skočil skupaj s kurjačem raz stroj ter pobegnil. Osební vlak je imel 20 voz, v vsakem vozu je bilo do 50 delavcev, ki so bili namenjeni v Nemčijo. Po nesreči je bilo razbitih popolnoma 18 voz, Ranjencev je zato toliko, ker so popadali težki kovčki na delavce in jih pomečkali.

Več učiteljc za šivanje belega perila in obleke sprejme c. kr. centralna učilnica za žensko obrt na Dunaju. Prosilke z večletno prakso in splošno izobrazbo imajo prednost. Prošnje do 15. maja.

Listo pijancev so si sestavili nemški krčmarji. Da bi namreč kdo ne premotil zvestih vinskih bratcev in dobrih gostilniških gostov, s kakimi antialkoholnimi pridigami, se je sestavila posebna lista pijancev, ki se je razposlala vsem gostilničarjem, da so poznali dobre goste. Toda povsod se ta lista ni izkazala. V Göttingah so namreč izdali ilustrirano listo pijancev, ki je potem vse one, ki so bili tam naslikani tako ostrušila, da se niso hoteli nikjer v gostilni pokazati. Tudi so si dali večinoma pijanci izpremeniti svoj obraz s tem, da so izpremenili svoje brke. Tako bodo zdaj krčmarji težko spoznali dobre goste od slabih.

Dražbe. Pri c. kr. okr. sodniji v Mokronogu se vrši dne 16. marca 1912. dopoldne ob 9. uri javna dražba: a) zemljišče vl. št. 162, 107, 450, 381, 578 in 706½ kat. obč. Zbure, obstoječe iz hiše in gospodarskega poslopja, 8 gozdnih parcel, 1 vrta, 9 njiv, 5 vinogradov, 1 pašnika in 4 travnikov s pritliklo vred, obstoječe iz vinske posede in poljskega orodja; b) vl. št. 79, 80, 334 in 644 kat. obč. Gorenjavas, obstoječe iz hiše in kleti, 5 vinogradnih parcel, 1 vrta, 2 gozdov in 1 njive. Posestvo ad a) je cenjeno na 5010 K, pritlikline na 51 K. Najmanjši ponudek 3373 K 33 h. Posestvo ad b) je cenjeno na 2201 K 38 h. Najmanjši ponudek 1468 kron 92 h. Pod najmanjšimi ponudki se ne prodaja. — Pri c. kr. okr. sodniji v Il. Bistrici je dne 22. marca 1912. dopoldne ob pol 11. in 11. uri, dražba sledečih posestev: a) vlož. št. 9 kat. občine Šembije, obstoječe iz hiše št. 7 v Šembijah, z dvoriščem, 22 zemljiških parcel (njiv, travnikov in pašnikov) in 2 delov gozda ležeča v kat. obč. Nadlesk ter pritlikline obstoječe iz 1 gospodarskega voza; b) vlož. št. 86 in 564 kat. obč. Knežak, obstoječih iz hiše št. 129 z hlevom v Knežaku, 4 zemlj. parcel (njiv, travnikov in pašnikov) ter 2 gozda, ležeča v kat. občini Nadlesk in Dane s pritliklo vred. Nepremičninam, ki jih je prodati na dražbi, je določena vrednost ad a) na 7080 K, ad b) na 15.248 K. Najmanjši ponudek znaša ad a) 4620 kron, ad b) 10.165 K; pod tema zneskoma se ne prodaja.

Ljubljana.

Nemška nesramnost. Ljubljanski državni poslanec dr. Ravnihar je s svojim temeljitim govorom v državnem zboru o justičnih razmerah v slovenskih deželah zadel v živo nemške nacionalce, ki kar pihajo strupene jeze. »Tagespošta« mu je posvetila uvoden članek, v katerem kratkoma vse taji, kar je povedal dr. Ravnihar, ter si upa še trditi, da so Slovinci v jezikovnem oziru na Koroškem na boljšem kot Nemci na Kranjskem, ker jim gredo Nemci povsod na roko, kolikor morejo in da znajo vsi nemški sodniki, ki pridejo v dotiko s slovenskimi strankami, slovensko. — Take laži že zlepa niso skuhali Nemci! Slovence zatirajo na Koroškem, da se od dne do dne njih število krči, zaprt je bil Slovenec, ker je v Celovcu slovenski govoril, ako pa znajo nemški kurzovci po sodiščih slovenski kakor »prekleta hudič« ali »prekleta bindiš pesa«, naj bo pa to znanje one slovenščine, da se napiše v njej pravilna in umljiva razsodba. Nemci so s takim odgovorom na dr. Ravniharjeva izvajanja pokazali, da jim moramo priznati najzlobnejše sovraštvo proti Slovincem in slovenskemu jeziku.

Uprava mestne hranilnice ljubljanske. Upravni odbor je imel predsedničjem sejo in je izvolil iz svoje srede za predsednika g. Ub. pl. Trnkoczyja, lekarnarja in posestnika. V ravateljstvo so zvoljeni gg.: Ub. pl. Trnkoczy kot predsednik, stavbni nadsvetnik Fr. Pavlin kot podpredsednik, fin. tajnik Ivan Milohojna kot pisarnični ravatelj, veletržec Robert Kollmann in odvetnik dr. Karel Triller kot ravnatelj, profesor Josip Reisner in sod. nadsvetnik v pok. Franc Višnikar kot nadomestna ravnatelj.

Somišljeniki, stanujoči v Kolizejskem okraju! Vabimo vas, da se udeležite občnega zbora naprednega političnega društva za Kolizejski okraj. Smatrajte pa tudi kot svojo dolžnost, biti član tega društva. Ne zahtevamo denarnih žrtev: članarina je nizka (30 vin.). P članstvom postane vsak somišljenik sodelavec in soodločevalec v javnih političnih vprašanjih. Kličemo vas na delo; vztrajnemu, skupnemu delu je zagotovljen uspeh. Občni zbor bo v nedeljo 17. marca ob 10. uri dopoldne v gostilni »pri Novem svetu« na Marije Terezije cesti.

Gremij trgovcev v Ljubljani se je posvetoval v svoji odborovi seji o odpravi praznikov. Ker to zadevne razprave med vlado in rimsko kurijo še niso končane, priporoča svojim članom, da se držijo v praznikih dosedaj navadnih običajev toliko časa, da bo odprava praznikov utemeljena potom zakona.

Brivnice na Kranjskem bodo na praznik sv. Jožefa in na vse druge praznike odprte, kakor je bilo doslej v navadi na praznike.

Domovini so darovali pri Matjanu v Šiški zbrani pevci po g. Podkrajšekovi 3 K 17 vin. Iskrena hvala!

Opozarjamo na redni občni zbor društva »Slavce«, ki se vrši v soboto dne 16. t. m. ob 8. uri zvečer v restavracijskih prostorih »Nar. doma« z običajnim sporedom.

Društvo odvetniških in notarskih uradnikov za Kranjsko v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor v soboto, dne 16. marca t. l., v restavraciji g. Avguščina Zajca v Sodni ulici ob 7. uri zvečer.

Hotel Lloyd v Ljubljani je kupil za 70.000 kron g. Tausas, dosedaj hotelir v Gradcu.

»Kinematograf Ideal«, Danes v petek, dne 15. marca: Specialni večer, 1. Bolonja, biser province Emilije, 2. Lencke ima avtomobil. (Komično). Posebno je treba omeniti krasno dramo »Priatelji v nesreči«, 4. Rudna gora. (Zanimiv naravni posnetek.) 5. Luka, zavetnik nedolžnosti. (Velekomično). 6. Moje je maščevanje. (Drama, Samo zvečer) 7. Tete Uršule zadrega v haremu. (Komična učinkovitost. Samo zvečer.) Jutri »Mirozov«, drama iz življenja in »Dame iz Maksima«, krasna komedija. V torek »Romo in Julija«, tragedija po Shakespeareu.

Idrija.

Draginjske doklade učiteljstvu tukajšnje c. kr. rudniške deške in dekliske šole namerava c. kr. ministrstvo za javna dela vendarle nakazati. Nam se sploh čudno zdi, da je bilo treba toliko potov in prošnji, preden se je dala bogata rudniška uprava toliko omehčati, da se je spomnila med svojim idrijskim uradništvom najslabše plačanih uslužbencev — učiteljev in učiteljic. Zopet dokaz, da učitelstvo ne dobi nobene stvari drugače, nego če si je samo ne pribori.

Novo erarično poslopje. Na Šolskem trgu zgradi gozdni erar novo uradno poslopje za gozdno oskrbništvu št. II. Poslopje je že izpraznjeno, gradbeni material je tudi že pripravljen, tako da se začne na mestu sedanje starinske hiše kmalu dvigati novo, lepo in moderno poslopje, ki bo v kras našemu mestu in bo lahko bolje od sedanjega služilo svojem namenu.

Pevsko društvo Svoboda uprizarji v soboto, dne 23. t. m., zvečer v pivarni pri »Črnem orlu« znano ljudsko igro »Rokovnjači« na gledališkem odru, ki si ga je društvo samo napravilo in postavilo.

Trst in Primorje.

Izza kulis tržaških Nemcev. Tržaški Nemci so osnovali poseben odbor, ki ima skrbeti, da osnujejo v mestu z prihodnjim šolskim letom nemški ženski licej. Vse vzdržujejo še tajno! Kakor pa smo izvedeli prav iz njih kroga, jim

mogli prav dobro izhajati z domačimi igralci in domačimi pevci, ako bi ostali slovenski igralci in slovenske pevke dalje časa na domačem odru; toda mnogo najboljših slovenskih umetnikov in umetnic je zvalila bogatejša tujina že zgodaj iz domovine, kjer so našli boljše kruha.

Resnica je tudi, da se posvečena gledališki karijeri premalo rojakov iz poklica in z vsi umetniško resnobo. Premnogim je namreč gledališki posel le prehodnega pomena; bavijo se z njim v zabavo ali v sili dotlej, da dobe drugo, lažjo in boljše službo. Gledališče v Ljubljani s svojimi malimi sredstvi, s svojim negotovim obstankom in z večnimi krizami pač ni še dovolj vabljivo, da bi se izobraženi rojaki posvečali dramski umetnosti z mirnim zaupanjem v boljše bodočnost.

Že v januarski štev. l. 1895 je čitatelj v »Ljubljanskem Zvonu« sledeče svarilo: »Vohčje bodi rečeno, da občinstvo pri nas preveč goji opero oziroma zanemarljavo dramo. Tedaj šele, kadar bode občinstvo pridno zahajalo k slovenskim dramskim predstavam, poreče mo lahko, da stoji naša gledališka umetnost na resnično trdni podlagi...« In leta 1897. čitamo v »Ljublj. Zvonu« enako grajo, češ, da »se je število dramskih predstav relativno in absolutno zopet zmanjšalo, število opernih in operetnih pa povečalo.« Istega leta pa je izšel celo neki poziv, naj se na korist drame odstopi ta z repertoarja operi »Prodana nevesta« in »Carostrelce...« Vodstvo slovenskega gledališča se na take glasove seveda ni oziralo, ker se ni moglo nanje ozirati, zakaj hotelo se je izogniti sicer gotovemu deficitu.

(Dalej.)

Naše gledališče.

(Dalej.)

Sedaj pa naj kdo poskusi in spravi v skladje kulturno zvanje našega gledališča z menjajočim se in tako različnim okusom našega občinstva! ... Pač vemo tudi mi ... da se nahaja sredstvo, ki bi odpomoglo naši diletanovski bedi, in to je: **pomnožitev gledališkega osobja**; vemo pa tudi, česar poboljšarji ne mislijo, da za tako pomnožitev treba treh reči: prvič **denarja**, potem **denarja** in še enkrat **denarja**. Kako naj bi se ta tri glavna sredstva pribavila v dovoljni meri, je nam vsaj popolnoma neznano; narobe pa nam je prav dobro znano, da med našimi ljudmi zelo malo navdušenja, zelo malo zanimanja za gledališče, da so celo nekaterniki, ki mu naravnost nasprotujejo ... Dokler se torej ne odpro dramatičnemu društvu novi viri in novi dohodki, si kar prihranimo vse nasvete glede pomnožitve igralnega osobja ...

Tako je pisal dr. Zbašnik že pred štirinajstimi leti, toda položaj slovenskega gledališča v Ljubljani se ni doslej izpremenil v nikakem oziru; vedno nestalnega in toli različnega okusa naše publike ne more zadovoljiti nihče, nepoklicanih »poboljšarjev« z velikimi bisagami cenjenih, a nepraktičnih nasvetov je vedno enako mnogo, število nasprotnikov se ni zmanjšalo in denarja nam nedostaja za pomnožitev osobja v še hujši meri. **Pač pa so se ga oseba ter stroški repertoarja in za vzdrževanje orkestra v tej dobi podvojili in potrojili.**

Gledališka umetnost more procvitati in bohotno rasti le na nivi, prav razsipno pognojjeni, sicer rodi le trnje in osat ter kmalu uvene

in usahne. Toda tudi denar, pa če bi ga bilo še toliko, ne more zadoščati gledališču, ako ga ne objema **ljubezen naroda**. Dokler ne postane **slovensko gledališče živa srčna in duševna potreba** vseh slojev našega naroda in dokler ne bo imelo slovensko gledališče v ljubezni in ponosu Slovencev neomajne opore, dotlej se bodo vedno iznova ponavljale opasne krize. Žal, da je srčno zanimanje Slovencev danes še daleč za plamtečo ljubeznijo Bolgarov, Čehov, Hrvatov in Srbov do svojega narodnega gledališča! V nekulturni apatiji in kakor jesenska slana uničujoči skepsi pa ne more vzcveteti v Slovincih nobena umetnost.

Dvajset let imamo Slovenci že svojo opero, in dvajset let čujemo vedno isto tožbo, da pojo glavne operne stroke večinoma neslovenski pevci, Čehi, Poljaki, Rusi, Hrvatje in Srbi, da, celo slovaško pevko smo že imeli. Čujejo se zaradi tega včasih ostre graje, toda za strokovno vzgojo domačih opernih pevcev se vseh dvajset let **dejansko ni zgodilo še prav nič**. Nedostatek se pač s kritiko in grajo ne odpravi, nego je treba za to predvsem denarja in dela. Ako bi se dodala »Glasbeni Matici« **prava operna in dramatična šola strokovnih učiteljev** in ako bi se iz kateregakoli javnega fonda podeljevale **ustanove za operni študij** na Dunaju, v Pragi ali v Berlinu, bi dobili Slovenci v kratki dobi dovolj svojih opernih pevkv in pevcev. Ker pa slovensko gledališče ali Dramatično društvo nima sredstev za pravo vzgojo domačih opernih moči, more obstajati slovenska opera le s pomočjo tujih kapelnikov in tujih pevcev, ki so sicer tudi Slovani, ki pa vendarle ne morejo delovati tako, kakor bi delovali Slovenci. Tuj pevec ima pri študiju slovenskih

opernih partij zaradi nedostatnega znanja slovenskega jezika dvakrat večji trud kakor Slovenec, a pri vsej marljivosti se vendarle nikdar ne more docela oživeti v značaj naše govorice. Nedostaja mu pa včasih tudi ljubezni in narodnega čuta za slovenski zavod.

Tako morejo neslovenski pevci producirati le malo število oper in operet, čijih predstavam pa ostaja vzlic trudu še vedno dokaj tuje barve. Tuji pevci so seveda tudi neprimerno dražji, ker so angaževani le za sezonsko dobo in ker si dajo veliki trud z našim jezikom vedno dražje plačati. V poslednji dobi pa se je zgradilo na Nemškem in na Češkem več novih gledališč, opero imajo zopet v Zagrebu in dobili so jo tudi v Osijek. Tako postaja angaževanje opernih pevcev za Ljubljano vedno težje in vedno dražje. Najboljši češki pevci odhajajo k nemškim operam. Češka operna gledališča so se tako pomnožila, da že stežka pokrivajo svoje potrebe; kar preostaja še boljših čeških pevcev, pa jih pobero bogatejši Hrvatje in Srbi.

Tako se morajo Slovenci zadovoljiti z o-stanki, z začetniki brez prakse, ali pa morajo dobre pevce in pevke prekomerno drago plačevati.

A tudi domačih igralcev in igralk, dasi njih število raste, ima naša gledališča še vedno premalo, ker ni dovolj dobrega in resnega naraščanja in ni malih odrov za vzgojo začetnikov. Kakor nobeno drugo, tako tudi slovensko gledališče v Ljubljani ni moglo izhajati brez tuje pomoči »tujih igrancev« in »tujih pevcev«: Čehov, Hrvatov, Srbov i. dr. Igralci so tice selivke, ki se izpreletavajo iz kraja v kraj, s čimer rastejo v svoji umetnosti ter si predvsem izboljšujejo svoj gmočni položaj. Slovenci bi

je vlada že obljubila, da prispeva k vzdrževanju
liceja z 10.000 K. Pozitivno dejstvo je, da šol-
ske sestre opuste licej z prihodnjim šolskim le-
tom, čeprav je bila uprav sedaj rešena njih
prošnja za pravico javnosti. Vsled tega se bode
novi licej hitro razširil, ker bode mestnim kro-
gom šola tudi bolj pri roki, ker bode v mestu.
Država misli zato kmalu prevzeti ves licej, s
čemeru že tudi odbor računa in ima že potrebne
obljube.

Nad 100 državnih poslancev pride v Trst.
Ob priliki splavljenja drugega »dreadnoughta«,
ki se zove »Tegetthoff«, sep ripele z Dunaja
s posebnim vlakom nad sto poslancev. Med
njimi se udeležijo splavljenja tudi predsednik dr-
žavne zbornice dr. Silvester.

Tržaški uredniki pred celovško poroto.
Uredniki poluradnega lista »Corriere Adriatico«
Milost, Proft in Okretich so bili toženi radi raz-
žaljenja časti potom tiska. List je namreč pri-
nesel članek: »Iredenta v državnih uradih v
Trstu.« Radi tega jih je tožil dr. Dudan, višji
poštni uradnik. Prosil so uredniki za delegiranje
in zato se je določila celovška porota. Včeraj
se je vršila obravnava. Obsojeni so bili: Milost
na 600 K globe, Proft na en mesec zapora z
enim postom in Okretich na 30 K globe in vsi
trije skupaj na povrnitev sodnih stroškov.

Ponesrečen vlom. Včeraj sta hotela vlo-
miti v vratarjevo stanovanje v ulici Ricci št. 10.
dva mladenčca. To je opazil nek mimoidoči go-
spod, ki je opozoril na to stražnika. Ta ju je
aretiral. Na komisariatu so ju preiskali, pa niso
našli nič sumljivega, slednjič pa je nek stražnik
slučajno pogledal klobuk aretiranca in našel
pod podlogo vitrih. Oba so zaprli.

»Hudičev rep« je pričel zopet izhajati. Po-
ročali smo že, da je vlada ustavila nadaljno iz-
hajanje italijanskega lista »Codadel Diavolo«,
ki bi ga mi Slovenci imenovali po naše »Hudi-
čev rep«. Sedaj pa je začel ta obskurni listič
zopet izhajati.

Puljski »Omnibus« se je vstavil. Vsled fi-
nancijskih stisk je moral prenehati izhajati po-
vodom zadnjih afer v Pulju izhajajoči list
»Omnibus«.

Brezlični brzojav v Trstu. Že zadnjič smo
poročali, da namerava država prevzeti privat-
ne pomorske brezlične brzojave v lastno režijo
in v ta namen ustanoviti v Trstu poseben in-
špektorat. S stroji za brezlično brzojavljenje
sta preskrbljena tudi Lloydova parnika »Wien«
in »Holenau«. Če se nahajata parnika n. pr. v
Aleksandriji v Egiptu; lahko v mirni noči go-
vorita z brezlično postajo v Pulju.

Tatvina v barkovljskih vilih. K naši vče-
rajsnji notici pripomnimo, da je policija že na
sledu onim tatovom, k so udrli v vile. Doslej so
aretirani Anton Svagelj iz Planine, Karl Re-
gent z Kostovelja in Alojzij Semulič z Brato-
vice. Ko so jih aretovali so imeli vsi na sebi
najfinejšo perilo t. i. ono iz vil.

V morje je skočila Uršula P. iz ulice sv.
Marka stara 43 let radi mozeve sitnosti. Pra-
vijo, da ga je tudi rada pila.

V prosti lukki so aretirali dva uradnika in
tri delavce, ki so bili baje v zvezi z raznimi
tatvinami. O stvari še poročamo natančneje.

Požar na ladiji. Sinoči je začel goreti pre-
mog na ladiji »Clara« v prosti lukki. Gasilci so
takoj prihiteli s tremi vozni ter ogenj v krat-
kem pogasili. Posebne škode ni.

Velikanski top so pripeljali včeraj v po-
sebnem vagonu v Trst za bojno ladjo »Viribus
unitis«. Topov kaliber meri 30,5 cm. Velikan je
dolg 12 metrov in tehta 70 ton. (Tona 20 sto-
tov.) Da ga spravijo iz vagona so pripeljali iz
Pulja velikansko dvigalo.

»Sokolov« družabni večer se vrši v sobo-
to, dne 16. t. m. v veliki dvorani »Narodnega
doma« v Trstu.

Slovensko gledališče v Trstu. V nedeljo,
17. t. m. popoldne se ponovi opereta »Jesenski
Manevri«; zvečer bo premijera Octave Mirbe-
au-ove igre »Kupčija je kupčija«.

N. D. O. v Lonjerju ima v soboto, 16. t. m.
ob 8. uri zvečer javen shod za zidarje v pro-
storih »Konsumnega društva«.

N. D. O. v Škedinju ima v soboto, 16. t. m.
ob 7. uri zvečer javen shod za zidarje v pro-
storih »Konsumnega društva«.

Bojniška podpora N. D. O. v Trstu se iz-
plačuje članom in članicam vsak petek od 7. do
8. ure zvečer pri društveni blagajni.

V nedeljo zvečer ob 8. opereta »Dijak prosjak«.
Predstava se vrši za lože nepar.

»Matica Slovenska« priredi v soboto (16.
t. m.) zvečer ob 6. uri v veliki dvorani Mestne-
ga doma predavanje. Govoril bo njen predse-
dnik, g. dr. Ilešič besedo o slovenski moderni.
Predavanje se vrši zato ob 6. uri, da ne zamude
p. n. gg. udeleženci gledališke predstave.

Atentat v Rimu.

Ob času vojne je pokazalo italijansko ljud-
stvo mnogo ljubezni do svoje domovine in mno-
go zaupanja do vlade. Celo socialisti se niso
odtegovali patriotičnim manifestacijam, ki so
se pojavljale zadnje čase v Rimu. Tripolitan-
ska vojna se vleče že mesece, požrla je že mi-
lijone in njen konec je negotov. Take razmere
bi lahko zavedle kakega skrajnega človeka, da
bi dejansko pokazal svojo nevoljo. Vendar je
doslej v Italiji patriotizem zmagoval. Sele vče-
ra se je pojavil človek, Italijan, anarhist, ki je
streljal na italijanskega kralja.

Casopisi so poročali že svoječasno, da je
turška vlada sama najela nekaj sumljivih ljudi,
ki naj bi šli v Rim in naj bi tam z atentati sku-
šali buditi nezaupanje do kralja, oziroma kazati
nezadovoljnost z vojno. Tak najet človek je bil
tudi 31 letni zidar Antonio Dalba.

Kakor vsak anarhist, tudi Antonio Dalba
doslej še ni zidal natančnih podatkov o sebi in
svoji družbi. Vendar je skoraj gotovo, da je bil
najet in da spada k tisti skupini, ki je bila pod-
kupljena.

Včeraj se je peljal kralj s kraljico s Kviri-
nala po Via lata v Pantheon, kjer se je brala ma-
ša za kraljem Humbertom, ki je padel pod roko
morilca dne 29. julija 1900. (Od takrat je ita-
lijanska vlada zelo pazila na anarhiste, ki pa so
vkljub temu imeli tam svoja zbirališča.) Ko-
čijo je spremljevala dragonska straža. Kralj in
kraljica sta bila v sedanjih bojnih časih navdu-
šeno pozdravljana na ulicah od ljudstva, tako je
bilo tudi včeraj. Naenkrat pa sta iz množice po-
čila dva strela. Vsa množica se je presenečena
vrgla proti mlademu lepo oblečenemu človeku,
ki se je skušal izgubiti med ljudstvom. Povelj-
nik dragonske eskorte major Lang je padel
zadet v tilnik s konja. Kraljevska kočija s stra-
žo se je hitro odpeljala po ulicah naprej, za njo
pa je hitela množica, ki se je vsled krika ljud-
stva začela zbirati. Kralju in kraljici se ni nič
pripetilo in to je dalo mas inovega navdušenja.
Kralj in kraljica sta se peljala v Pantheon, kjer
sta se udeležila maše. V Pantheonu je kralj spo-
ročil tam zbranim ministrom, kaj se je zgodilo.
dilo.

Policija je takoj prišla napadalca in ga od-
peljala v stražnico, da ga je rešila iz rok ogor-
čene množice. Tam so ga zaslišali. Kralj se
je odpeljal po maši v kraljevski grad in od tam
se je peljal z avtomobilom obiskat ranjenega
majorja. Major Lang ni smrtno ranjen. Množice
po ulicah so se kmalu pomirile. Razburjenje
pa je tem večje v višjih krogih, ker je neka so-
sedna država opozorila italijansko vlado, da je
turška vlada najela dva anarhista, ki imata na-
men usmrtiti laškega ministrskega predsednika
in ministra zunanjih zadev. Oba ministra sta
obdana z varno telesno stražo.

Te vesti tembolj potrjujejo mnenje, da je
bil Dalba od Turkov najet. Turki se poslužujejo
čudnih sredstev! Italijanskemu kralju so časti-
tali tuji vladarji k rešitvi iz nevarnosti.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 14. marca. Po ekspezejih ministr-
skega prdsednika Stürgkha in domobranskega
ministra Georgija je zbornica začela s prvim
čitanjem brambne reforme, prvi je govoril Ru-
sin dr. Okunijski, ki je med drugim izjavil,
da so bili Rusini vedno pripravljeni žrtvovati
svoje življenje za cesarja, a cesarjevo ime sli-
šijo danes Rusini le še takrat, ko se izrekajo
v njegovem imenu ostre obsodbe tudi smrtne
proti Rusinom. Zato bodo glasovali proti
brambni reformi. Stvarno je govoril socialni
demokrat Lenthner, ki je strokovnjaško kriti-
ziral predlogo. Koncem seje je predsednik na-
znanil atentat na italijanski kraljevski par.
Zbornica je poslala v Rim čestitke na srečnem
slučaju.

VODNE CESTE.

Dunaj, 14. marca. Med Nemci in Poljaki
je prišlo v vprašanje vodnih cest do nesoglas-
ja. Nationalverband je sklenil, da zadeva ni ta-
ko nujna, da bi se morala rešiti pred Veliko
nočjo, dočim Poljaki odločno vstrajajo na sko-
rajšnji rešitvi te zadeve.

RUDARSKI POKRET.

London, 14. marca. Danes je prišlo do pr-
vih velikih spopadov med štrajkujočimi in
vojaštvom; 1000 delavcev je hotelo demoli-
rati neko jamo, ki jo je komaj ubranilo voja-
štvo.

Essen, 14. marca. Lastniki premogovni-
kov so odklonili vsako posredovanje vlade.
Mesto Hamborn je kakor v obsednem stanju,
vse trgovine so zaprte, vrše se vedno spopa-
di med rudarji in štrajkujočimi. V Dortmund
je odšel en regiment pehote in oddelek strojnih
pušk.

Moravska Ostrava, 4. marca. Danes so
rudarjem ustavili delo v dveh rudnikih. Za
jutri se pričakuje proklamiranje splošne stavke.

ATENTAT NA ITALIJANSKI KRALJEVSKI PAR.

Rim, 11. marca. Poslanska zbornica in se-
nat sta se takoj po vesteh o atentatu zbrala k

posetni seji. Sklenilo se je, da gresta obe zbor-
nici korporativno na dvor, da pozdravita kra-
ljevski par. Kralj in kraljica obdana z otroci sta
sprejela poslance v kronski dvorani; pred
kvirinalom pa se je zbrala nepregledna množi-
ca ljudi, ki je prirejala kraljevskemu paru, ko
se je prišel zahvaliti raz balkon navdušene ova-
cije. Mesto je vse v zastavah; zvečer je napo-
vedana slavnostna razsvetljava.

Rim, 14. marca. Major Lang, ki sta ga za-
deli krogli, namenjeni kralju in kraljici, je iz-
ven nevarnosti. Obe krogli so že spravili iz
ran. Jutri ga kralj obišče v bolnici ter mu izro-
či dragoceno darilo in visoko odlikovanje.

ITALIJANI PRED SOLUNOM.

Carigrad, 14. marca. Italijanska mornarica
križari pred Solunom ter se v vedno ožjem kro-
gu približuje pristanišču. Bombardma je prič-
kovati vsak trenutek. V mestu vlada velikansko
razburjenje.

Dunaj, 14. marca. Zvečer so se širile vesti
da so italijani že začeli bombardirati Solun.
Vendar se te vesti še ne potrjujejo.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Prostor za trgovino z opravo se odda v
večem kraju na Kranjskem v najem. Vpraša-
nja pod: »Trgovina« pošto ležeče na Ljublja-
no, 226-3

Rabljena pianina se kupi. Vpraša se na
Dalmatinovi ulici št. 10. pri hišniku.

Blagajničarka

se sprejme v tukajšno kavarno

Kje, pove »Prva anončna pisarna«, Franci-
škanska ulica 8.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za
pletanje (Strickmaschinen) za
rodbino in obrt. .
Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.
Ceniki zastonj in franko.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad
K 8,000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

PROSVETA.

Koncert »Glasbene Matice«. Sinoči je pro-
izvajal zbor »Glasbene Matice« vdrugič Satt-
nerjev oratorij »Assumptio«. Proizvajanje je bi-
lo boljše nego prvič, izginila je ona negotovost,
ki je moteče vplivala prvič; tudi solisti so bili
primeroma boljši. — Koncem koncerta je zbor
počastil svojega mojstra Hubada! Poklonil mu
je srebrn lavorov venec v spomin dvajsetlet-
nega njegovega koncertnega vodstva. Vsaka
pevka in vsak pevec je prispeval z enim lovor-
jevim lističem z graviranim imenom. Unionska
dvorana je bila polna do zadnjega kotička.

Častni večer gđc. T. Thalerjeve. Danes
zvečer ima naša operetna subreta, operna pev-
ka in igralka gđc. T. Thalerjeva svoj častni ve-
čer ter se poje opereta »Dijak prosjak«. Če smo
čitali, da se vrše v nemškem gledališču be-
nefice že od decembra m. l. ter so bile te mno-
goštevilne benefice namenjene igralcem in
bevcem, ki jih do letos ni bilo in jih nikdar več
ne bo, potem moramo priznati, da se vsaj čast-
ni večer spodobi domači pevki, Slovenki. Nem-
ške benefice so bile sila radodarne in deževale
so celo cvetlice. Tako cenijo Nemci povsem tu-
je pevice in igralice. Spodobi se, da Slovenci vsaj
približno tako odlikujejo domačo pevko, ki de-
luje pri nas nepretrgoma že sedem let, vedno
pridna in vestna. Pri nas se toliko govori o
domačih umetnikih. Naj se ne le govori, ampak
tudi vdejanju pokaže, da jih cenimo!

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes,
v petek se poje v tretjič v sezoni kot časten
večer gđc. Reziqe Thalerjeve, prve operetne
subrete opereta »Dijak prosjak«. Predstava se
vrši za lože par izven abonementa. — V so-
boto prvič na našem odru izvirna Etbina Kri-
stana drama »Tovarna« za par abonente.

stuje. Govore tudi o Helionu de Lignac. Po-
znate ga. Povprašajte ga. Govore tudi o voj-
vodi Berry-ju, o Savoisy-ju, o La Tremoille-
ju, Concy-ju, Chabillon-u, Puisieux-ju, da tudi
o Capeluche-u, državnem krvniku! Capeluche-
u, ki zna tako spretno obračati sekiro, da me
je presenetil... Govore...

— Milost, madame, je zahropel Ivan Ne-
ustrašni in pograbil ročaj svojega meča.

— Da vse to govore, je povzela Izabela
s poudarkom brezprimernega ponosa. Glejte
pa, česa ne bo nihče na svetu mogel povedati
o kraljici: da je Izabela Bavarska ljubila le ene-
ga moža v svojem življenju, da se je temu mo-
žu vdala z vsem srcem, da ga je prezmejno
ljubila, da pa jo je strahopetno zapustil in la-
gal in bežal od nje, potem ko se je bil zavezal
s prisego služiti ji... kaj pravim. Z verigo
groznih sočinov in da je od tega časa Izabela
vdova... čuj, vdova! Tako so se mi zagnusili
možje, da rajši izbiram ljubčke v kletki zverin,
kakor da bi se ponižala biti enega izmed teh
ljudi, bedisi kmet ali meščan, krvnik ali princ
ali kralj...

Ivan Nevstrašni je padel na kolena, udaril
s čelom ob tla in kriknil:

— Ubijte me!...

— Pokoncu, je ukazala trdo Izabela. Po-
mislite, če naju tako vidijo, pridenejo vaše ime
na »brezkončno listo! Nočem tega! Capeluche,
da, bodi! Ali Ivan Nevstrašni, ah, ne, ne!...

Vojvoda je ubogal in vstal; bil blede, lede-
ne znojne kaplje so mu pokrivalo čelo, kri pa
mu je hotela potrgati žile — tako silno je upli-
vala zadnja opazka Izabele, ki se je v nasled-

šel sem. Hotel sem se opravičiti, povedati vam,
česar ne veste.

— Povedati hočete, ga je prekinila Izabela,
da ste prišli v Dijon, da vam je zastavila pot
Margerita in vas pozvala, da jo na mestu ubi-
jete. Vem, takoj sem vedela o tem.

Ivan Nevstrašni je osupnil. Kraljica pa je
nadalevala:

— Ker se je tako pripetilo, sem vam odpus-
tila in... danes živite! Odpustila vam pa ni-
sem, da niste prišli k meni. Mesto, da ste šli
po Bajazetove batine, ko ste mislili, da je vse
izgubljeno, da bi se oglašili v hiši Saint Pol in
skovala bi nov načrt za cilj slave in veličan-
stva! Poklicala sem vas, da vam vse to po-
vem... In še druge stvari...

Izabela je vstala.

Naslonila se je na rob širokega naslonjače-
vega hrbita in črte njenega gibčnega telesa so
otekle od temena v osupljivi gracioznosti. Ali
je bila to ista ženska, ki je pravkar bičala Im-
perijo in rentočila nad Bois Redonom? Ivan
Neustrašni jo je objel s pogledom in kri mu je
zavrela v strasti, kakor one noči. Srce se mu
je stresalo.

»Mislim sem, da je umrla v meni«, si je de-
jal. Mislim sem, da ljubim nežno cvetko Odette
de Champdivers. Strast je spala v meni. Ved-
no sem ljubil Izabelo...

Vojvoda Burgundski se je motil.
Ni ljubil Izabele Bavarske.

Ali spričo, te mogočne, mračne in usodne
lepote, ki je vplivala nanj kakor nekaj lepota
čarodejke Cirke na Odisejeve tovariše, je pre-
Hisa Saint-Pol.

Največja izbira velikončnih		grjati (šunk) najboljše kakovosti in vseh velikosti.	
Praške: 5—7 kg težke	à K 260	Graške: 5—7 kg težke	à K 240
4—5 " " " " " " " " " "	270	4—5 " " " " " " " " " "	250
3—4 " " " " " " " " " "	280	3—4 " " " " " " " " " "	260
2—3 " " " " " " " " " "	290	2—3 " " " " " " " " " "	270

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

Telefon štev. 118.

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš, Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik, Naša Bodočnost, Gasilec, Zarija, Tobačni delavec.

Oglase za „DAN“ sprejema po najnižjih cenah „Prva anončna pisarna“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8, katera daje radevolje tudi vse za to potrebne informacije.

Morebiti se je ujela v lastno past in so se v nji zbudile strasti, kakor takrat, ko jo je razjedalo poželenje po Ivanu Neustrašnemu, po bogu, po gospodarju, ki je živel v njenem srcu in h kateremu je pošiljala svoje prošnje in molitve. Bila je lepa v tem hipu. Njene modre, lesketajoče se, globoke oči so spominjale na skandinavsko krasotico, ki jih opeva Ossian in njeno telo, gibčno in prožno je izdajalo Homer-

vo, da stopi podoba Izabela toliko krepkejšo
pred nas.